

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” โดยมีประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน ๔ ด้าน อันได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในด้านการศึกษา ด้านปัญหา ยาเสพติด ด้านสุขภาพและสวัสดิการชุมชน และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยแยกประเด็นในการวิเคราะห์ออก ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร

๒) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและบูรณาการหลักพุทธธรรมและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

๓) เพื่อเสนอวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น ๔ ตอน ดังนี้

๑. สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๒. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

๔. สรุปการสัมภาษณ์

การแสดงผลข้อมูลการวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน ๑๕๔ คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้

กลุ่มที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน ๑๘ รูป/คน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์/นักวิชาการ จำนวน ๘ รูป นักวิชาการ จำนวน ๓ คน ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารสำนักงานเขต จำนวน ๓ คน ผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน จำนวน ๔ คน ทำการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและหลักพุทธธรรม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งได้รับกลับคืนทั้งหมด และแบบสัมภาษณ์ ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ ได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๕.๑.๑ เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๒ และเพศหญิง จำนวน ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘ มีอายุ ๓๙-๔๘ ปี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕, อายุ อายุ ๔๙-๕๘ ปี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ อายุ ๕๙ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖ และอายุไม่เกิน ๒๘ ปี จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๘ ปริญญาตรี จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓ และปริญญาโท จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗ ประกอบอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ รับจ้างทั่วไป จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖ และพนักงานบริษัท จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘ มีรายได้ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ

ละ ๕๐.๐ รายได้ ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ และ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

๒) มีเหตุผลในการเข้าร่วมเป็นผู้นำชุมชน

มีเหตุผลในการเป็นผู้นำชุมชน ดังนี้ ๑) ต้องการพัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง จำนวน ๕๓ ราย ๒) จิตอาสา ต้องการทำประโยชน์ให้กับชุมชน จำนวน ๓๙ ราย ๓) ต้องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ยาเสพติด ที่อยู่อาศัย ให้ชุมชน จำนวน ๓๕ ราย ๔) นำความรู้และประสบการณ์ที่ตนเองมีมาพัฒนา จำนวน ๓๑ ราย ๕) ต้องการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน จำนวน ๒๗ ราย ๖) เป็นภูมิปัญญาที่อาศัยมาตั้งแต่ดั้งเดิม จำนวน ๒๕ ราย ๗) ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน และชุมชนเกิดความสามัคคี จำนวน ๒๕ ราย ๘) สามารถประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้หรือสำนักงานเขตได้ จำนวน ๒๕ ราย ๙) อยากช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน จำนวน ๑๙ ราย ๑๐) อยากให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง จำนวน ๑๓ ราย ๑๑) อนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน จำนวน ๘ ราย ๑๒) เพื่อเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้นำให้กับคนในชุมชนรุ่นต่อไป จำนวน ๕ ราย ๑๓) ถูกผลักดัน (ไม่มีคนทำหน้าที่นี้) จำนวน ๓ ราย

๓) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามกิจกรรมดังต่อไปนี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ที่ได้จากการแก้ปัญหา ยาเสพติดทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในการเข้าร่วมในกิจกรรมการเฝ้าระวังติดตาม และแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการในการแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในระดับติดตามผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ตามรายละเอียดดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานครให้ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานครให้ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษ ปัญหาการระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย ปัญหาการกำจัดขยะในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กรุงเทพมหานครให้ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหการจัดการศึกษาในชุมชน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมการเฝ้าระวัง ติดตาม และแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนของท่าน รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานครเชิญชวนท่านให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาของโรงเรียนในชุมชนของท่าน เช่น การเป็นกรรมการสถานศึกษา ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านได้รับประโยชน์จากการแก้ปัญหาเสพติดทำให้ชุมชนเข้มแข็งและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รองลงมาได้แก่ ท่านได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิการในชุมชน ทำให้ทุกคนมีสุขภาพที่แข็งแรงและชุมชนเกิดการช่วยเหลือกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทำให้ลดความล่าช้า และลดค่าใช้จ่ายของคนในชุมชน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านติดตามผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานครมีการจัดประชุมเพื่อตรวจสอบสภาพปัญหา/ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กรุงเทพมหานครให้ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน ตามลำดับ

๕.๑.๒ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

๑. จากการวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมในการรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล เกี่ยวกับ การศึกษา ปัญหายาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ดังนี้

ด้านการศึกษา พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอแนะปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

๑) กรุงเทพมหานครและโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน เนื่องจากเห็นว่าควรเป็นบทบาทของผู้ที่มีความรู้คือครูมากกว่าผู้นำชุมชน

๒) ไม่ให้อีกาสคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น การหาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๓) ขาดการส่งเสริมให้เรียนสายอาชีพในชุมชน เช่น ช่างยนต์ ช่างเชื่อม อยากให้ส่งเสริมเรื่องการศึกษาของคนในชุมชน การศึกษาทำให้ชุมชนก้าวหน้า คนคิดได้ ทำได้

๔) ชุมชนขาดงบประมาณในการจัดหาครูที่มีความรู้ เรื่องภาษา มาช่วยสอนในชุมชน

๕) เขตไม่ค่อยติดต่อกับชุมชนเท่าที่ควร ขาดการสัมพันธ์ชุมชน ไม่ลงพื้นที่ดูแลทุกข์ สุข ปัญหาชาวชุมชนจริง ๆ

ด้านปัญหายาเสพติด พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอแนะปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล ดังนี้

๑) คนในชุมชนขาดโอกาส เพราะการศึกษาน้อย จึงประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม ปัญหาครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น พ่อแม่มีแต่หาเงิน ทำให้เยาวชนต้องพึ่งยา

๒) ส่งเสริมการศึกษาเยาวชน ให้เปลี่ยนทัศนคติ โดยให้มีการอบรมให้ความรู้ที่เป็นรูปธรรม

๓) ขาดงบประมาณในการในการทำกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

๔) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่คนในชุมชน

๕) เจ้าหน้าที่ควรระดมการทำงานให้จริงจัง

๖) ให้แก้ไขกฎหมายลงโทษผู้ค้ายาให้หนักไม่ต้องผ่อนปรน

๗) คนในชุมชนขาดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และหน่วยงานราชการหนุนหลังยาเสพติด

๘) สำนักงานเขตไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน

๙) เจ้าหน้าที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหายาเสพติด อยากให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานร่วมกันแก้ไขอย่างจริงจัง

ด้านสุขภาพและสวัสดิการชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอแนะปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

๑) คนในชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการในชุมชนว่าควรได้รับอะไรจากรัฐบ้าง และควรจะทำอย่างไร

๒) ขาดงบประมาณในการจัดวิทยากรที่จะเข้ามาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน หรือให้ชุมชนส่งคนเข้าอบรมเป็นกลุ่ม

๓) ความปลอดภัยของคนในชุมชน เช่น สะพานลอย ซอยเปลี่ยว ตึกร้าง ไฟสาธารณะไม่สว่าง

๔) ขาดการส่งเสริมผู้นำในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น ศูนย์สุขภาพชุมชน

๕) ต้องการรายงานเหตุการณ์ในชุมชน ขอให้กรุงเทพมหานคร มาช่วยแต่ล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร ทำงานไม่จริงจัง เช่น หลอดไฟในชุมชนดับไม่มีคนเข้ามาแก้ไข สุนัขจรจัด อยากทำความสะอาดคูคลองสาธารณะ แผงลอยในซอย ตู้สาธารณะที่ชำรุด

๖) การให้ความสำคัญเรื่องสวัสดิการและสุขภาพของคนในชุมชน ทำงานไม่เป็นระบบ ไม่ต่อเนื่อง

๗) งบประมาณในการดูแลเรื่องสวัสดิการคนในชุมชนไม่ทั่วถึง ควรให้งบประมาณเพื่อให้ อสส. มียาเพื่อดูแลคนในชุมชนมากกว่านี้

๘) ปัญหาผู้สูงอายุที่เสียชีวิตได้รายละ ๒,๐๐๐ บาท เสียเป็นปีก็ยังไม่ได้เงิน หน่วยงานที่รับผิดชอบควรปรับปรุง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

๑) คูคลองสาธารณะไม่มีคนคอยดูแล อยากช่วยแต่เขตไม่สนใจ เช่น มีการทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง อยากให้กรุงเทพมหานคร เข้ามาให้ความรู้ และรณรงค์การรักษาความสะอาด

๒) ขาดงบประมาณ ในการรณรงค์การรักษาและจัดกิจกรรมเกี่ยวสภาพแวดล้อม ถ้าจัดงบประมาณให้ชาวบ้านคิดเองทำเองต่อ

๓) อยากให้กรุงเทพมหานครให้ความรู้เกี่ยวกับขยะในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาขยะเน่าเหม็น และหาทางป้องกันได้

๔) ขาดงบประมาณในการทำกิจกรรมรณรงค์สิ่งแวดล้อม อยากให้สำนักงานเขตส่งคนมาอบรมให้ความรู้ถึงประโยชน์ และโทษของการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

- ๕) ขยะมูลฝอยมาก สำนักงานเขตไม่รณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- ๖) ความสามัคคีร่วมใจเป็นเรื่องสำคัญในชุมชน กรุงเทพมหานคร ควรสนใจและให้ความสำคัญในการเข้ามาแก้ไขปัญหา
- ๗) ต้องการให้กรุงเทพมหานคร เข้ามาช่วยชุมชนแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อม

๒. จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วม ของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล เกี่ยวกับ การศึกษา ปัญหา ยาเสพติด สุขภาพ และสวัสดิการ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ดังนี้

ด้านการศึกษา พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

- ๑) กรุงเทพมหานครควรจัดเจ้าหน้าที่มาสำรวจเด็กด้อยโอกาสในชุมชน และจัดหาโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ หรือส่งเสริมอาชีพให้เด็กได้มีโอกาสเท่าเทียม
- ๒) จัดงบประมาณให้ชุมชนบริหาร โดยผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และประชาชนในชุมชน ร่วมกันบริหารจัดการ
- ๓) ให้คนที่มีความรู้ในชุมชนเข้าร่วมจัดกลุ่มกิจกรรมเพื่อชุมชน รู้จักการแบ่งปันกัน เช่น เรื่อง ภาษา อาชีพที่เป็นจุดเด่นจุดขายของชุมชน
- ๔) ให้โอกาสคนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการเรียนรู้ในชุมชน ร่วมในการประเมินผลงานโรงเรียน
- ๕) ควรให้ผู้รู้มาให้ความรู้ วิธีการต่าง ๆ รวมทั้งคำแนะนำ เพื่อแก้ปัญหการศึกษาให้ชุมชน อย่างทันต่อโลก
- ๖) ควรให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการศึกษา เช่น ครูอาสา เพื่อเด็กด้อยโอกาส
- ๗) ควรทำการวิจัยระบบการศึกษาท้องถิ่นว่าจัดการศึกษาเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ด้านปัญหา ยาเสพติด พบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

- ๑) ควรให้สำนักงานเขตส่งเจ้าหน้าที่ร่วมกับชุมชน สำรวจปัญหา ยาเสพติดในชุมชน

๒) ส่งเสริมการศึกษา ให้ความรู้ และจัดกิจกรรม เช่น เข้าค่ายเยาวชน ให้เปลี่ยนทัศนคติ โดยให้มีการอบรมให้ความรู้ที่เป็นรูปธรรม

๓) ส่งเสริมงบประมาณในการในการทำกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด รณรงค์ เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

๔) กรุงเทพมหานคร ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับแจ้งเบาะแส การปฏิบัติ วิธีการในการ หาเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด เพิ่มกล้องวงจรปิด ตามที่เปลี่ยนต่าง ๆ ในชุมชน

๕) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับยาเสพติด และวิธีการป้องกันบุตร หลานและคนในชุมชน

๖) ส่งเสริมเรื่องธรรมะ ให้วัดช่วยแก้ปัญหา ยาเสพติด ในชุมชน

๗) ให้แก้ไขกฎหมายลงโทษผู้ค้ายาเสพติดให้หนักไม่ต้องผ่อนปรน

๘) ให้ความสำคัญและให้การยอมรับผู้ชุมชน ในการแก้ปัญหา ยาเสพติดหรือมีกิจกรรม ร่วมกับชุมชน

ด้านสุขภาพและสวัสดิการชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วม ปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

๑) ให้ความรู้กับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนว่าชุมชนควรได้รับสวัสดิการอะไร หรือไม่อย่างไร

๒) ให้โอกาสคนในชุมชนร่วมกันสำรวจผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส หรือผู้ที่ควรจะได้รับ ความช่วยเหลือ

๓) ให้ความรู้แก่เยาวชนและคนในชุมชน เกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อแบ่งเวลาสำหรับออกกำลังกาย ให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะ

๔) งบประมาณให้ชุมชนได้มีกิจกรรมการออกกำลังกาย และสันทนาการอย่างอื่น เพื่อ ส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน สร้างความสามัคคีของคนในชุมชน

๕) ควรจัดประชุม จัดกิจกรรม เพื่อให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับสุขภาพบ่อย ๆ เพื่อดูแล ป้องกันสุขภาพดีกว่ามาแก้ปัญหาทีหลัง

๖) จัดวิทยากร เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ เข้ามาสอนในชุมชน ให้ทุกคนร่วมกันดูแลสุขภาพซึ่งกัน และกัน

๗) ควรจะจัดสถานที่ออกกำลังกายให้ เช่น น่าจะหาที่ใต้ทางด่วน ได้สะพานลอย เป็นที่ออก กำลังกาย

๘) ควรส่งเจ้าหน้าที่มาสำรวจชุมชนบ่อย ๆ เช่น ท่อน้ำ ร่วมรณรงค์ให้คนชุมชนช่วยกันสำรวจ และแจ้งสำนักงานเขตเพื่อแก้ไข

๙) จัดงบประมาณช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือคนยากไร้ ในเบื้องต้น เช่น เงินกู้เพื่อรักษาพยาบาลในเบื้องต้น เช่น ค่าเดินทาง เพื่อส่งต่อไปยังโรงพยาบาล

๑๐) ส่งเสริมผู้สูงอายุหรือผู้ว่างงานสร้างคุณประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การออกเยี่ยมบ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ให้คำแนะนำแก่กันในการแก้ปัญหา

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการประเมินผล ดังนี้

๑) ต้องให้การยอมรับและส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนคอยดูแลกัน เช่น มีการทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง กรุงเทพมหานครต้องเข้ามาให้ความรู้ รณรงค์การทำความสะอาด และช่วยกันดูแลบ้านเรือน และสถานที่สาธารณะร่วมกัน

๒) จัดงบประมาณและรณรงค์ให้ชุมชนช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมในชุมชน ชาวบ้านช่วยกันคิดหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหาเองต่อ

๓) กรุงเทพมหานคร ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับขยะในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาขยะเน่าเหม็น การกำจัดลูกน้ำยุงลาย และร่วมประเมินผลว่าได้ผลจริงหรือไม่ โดยการให้ความรู้แก่ชุมชน

๔) กรุงเทพมหานคร ตั้งงบประมาณให้กับชุมชนที่นำเสนอโครงการ การทำกิจกรรมรณรงค์สิ่งแวดล้อม โดยให้สำนักงานเขต ส่งคนมาอบรมให้ความรู้ถึงประโยชน์และโทษของการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

๕) กรุงเทพมหานคร ต้องให้ความรู้แก่ชุมชน และสอนให้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา เพราะชุมชนเป็นต้นเหตุของปัญหา

๖) กรุงเทพมหานคร ควรจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีร่วมใจในชุมชน และควรให้ความสำคัญในการเข้ามาแก้ไขปัญหา

๗) กรุงเทพมหานครควรเข้ามาช่วยชุมชนแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อม อย่างเป็นทางการที่ชัดเจน เช่น การเป็นแบบอย่างในการทำความสะอาดวัดที่อยู่ในชุมชน เพื่อปลูกฝังการมีส่วนร่วม และสร้างจิตสาธารณะ

๘) มีมาตรการควบคุมสภาพแวดล้อมในชุมชน และมีบทลงโทษโดยชุมชน

๓) จากผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ สามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม มีดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกันรับผิดชอบ เป็นกลไกในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ตลอดจนบุคคลระดับผู้นำชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถ รวมทั้งพัฒนาบทบาทในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การดำเนินงานจึงจะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผิดชอบในโครงการพัฒนาชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนถือได้ว่าเป็นแนวทางในการสร้างจิตสำนึกรักในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเองโดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมโดยการเปลี่ยนแปลงกำหนดเพื่อตัวเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุสิ่งที่ปรารถนาหรือตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องไม่ใช้การกำหนดกรอบความรับผิดชอบจากคนภายนอก ดังนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้งเรื่องการจัดการศึกษา ปัญหายาเสพติดที่เป็นภัยกับทุกคนในสังคม สุขภาพ และสวัสดิการของคนในชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน ดังนี้

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้รับนโยบายมาปฏิบัติมากกว่าการได้ร่วมนำเสนอปัญหา หาสาเหตุ และร่วมกำหนดนโยบาย ไม่มีโอกาสในการตัดสินใจ หรือนำเสนอความเห็น เป็นการมีส่วนร่วมแบบบางส่วน ยกเว้นโครงการที่ผู้นำชุมชนได้รับผลกระทบ จึงตัดสินใจ จัดหางบประมาณ ในการดำเนินการในการแก้ปัญหาเอง ผู้นำชุมชนมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในดำเนินกิจกรรมของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร การไม่ได้รับการยอมรับในการเข้าร่วมหาสาเหตุ นำเสนอนโยบาย ปัญหา หรือความต้องการของชุมชน และไม่เห็นความสำคัญในบทบาทของผู้นำชุมชน ทำให้ขาดโอกาสในการนำเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้แก่ชุมชน ทำให้การแก้ปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือหรือไม่ต่อเนื่อง ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนที่ในการให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการสัมภาษณ์พบว่า กรุงเทพมหานครและเขต ยังไม่ให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน จะให้ผู้นำชุมชนเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากเขตแล้วมาปฏิบัติ แต่เขตไม่ได้

ศึกษาว่าชุมชนมีปัญหาอะไร ชุมชนต้องการอะไร เช่น ด้านการศึกษา ปัญหาเด็กหาที่เรียนไม่ได้ โรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณต่อหัว ได้โรงเรียนต่างเขต การเดินทางข้ามเขต สร้างปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย เสียเวลาการเดินทาง ปัญหาโรคติดต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน ปัญหาขยะมูลฝอย ไม่ได้รับความร่วมมือจากเขต เช่น ชุมชนที่อยู่ในชอกชอย บ้านเรือนหนาแน่น ผู้นำชุมชนขอให้สำนักงานเขตสนับสนุนจัดไม้กวาด ถังขยะ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันเก็บกวาด มารวมไว้แล้วฝ่ายรักษาความสะอาดดำเนินการต่อ โดยการไปเก็บกวาดเฉพาะบริเวณที่เป็นจุดรวม เป็นการแบ่งเบาและลดภาระเขต แต่สภาพความเป็นจริงฝ่ายรักษาไม่สนใจที่จะดำเนินการร่วม ไม่ยอมรับการนำเสนอเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ปัญหายาเสพติด ไม่มีกฎหมายรับรองให้ชุมชนช่วยกันดูแลจัดการ เช่น ชุมชนที่มีหน่วยตำรวจบ้านคอยเฝ้าระวัง และแจ้งเบาะแส ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น ตำรวจบ้านที่เฝ้าระวังยาเสพติด โดนทำร้ายจนกระทั่งเสียชีวิต ไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแล ให้ชุมชนเสนอโครงการ เช่น “รักษาสีสิ่งแวดล้อม หน้าบ้าน นามอง”

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร/เขต ยังขาดการประสานความร่วมมือจากชุมชน ผู้นำชุมชนต้องการให้หน่วยงานราชการเข้าพื้นที่พบปะประชาชน ในการที่จะแก้ปัญหาให้กับชุมชน เพราะเขตไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ที่จะประสานงานกับชุมชนอย่างแท้จริง ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมก็ไม่ได้ลงพื้นที่อย่างจริงจัง ตามที่ได้รับมอบหมายจากเขต จากปัญหาที่ผ่านมาผู้นำชุมชนจะมีปัญหาในการของบประมาณในการประกอบกิจกรรมในชุมชน ต้องไปติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถหาทุนมาร่วมในกิจกรรมของชุมชนเอง เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่ระดมทรัพยากรในด้านต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาชุมชน เช่น ชุมชนโรงเจ จัดซื้อจัดหากล้องวงจรปิดเพิ่มเติมจากที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้ เพื่อให้สามารถดูจากกล้องได้ทุกมุม โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงานและหางบประมาณ มีเจ้าหน้าที่ที่ชุมชนแต่งตั้งในการชี้เบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติดโดนฆาตกรรม กล้องวงจรปิดสามารถบันทึกภาพไว้ได้ แต่ในวันเดียวกันนั้นช่วงจุลมน เจ้าหน้าที่ตำรวจขอดูกล้องวงจรปิด หลังจากเจ้าหน้าที่ดูกล้องวงจรปิดภาพในวันนั้นก็หายไปพร้อมกับนายตำรวจ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ไม่ดำเนินการหรืออะไรแต่อย่างใดเลย ปัญหา จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพบว่า คือการไม่ได้รับความสำคัญในการร่วมดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนทั้งด้าน การศึกษา ยาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการชุมชน จากหน่วยงานราชการ เมื่อมีปัญหาก็ไม่ ไม่สนใจกับปัญหา ไม่มีคณะทำงานเข้ามาดูแล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีน้อย น่าจะมีคณะทำงานที่เป็นคนในชุมชนและกรุงเทพมหานคร สำนักงาน ส่งไปอบรมให้สามารถดูแลช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน หรือในรูปของสาธารณสุขชุมชน สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแล กรณีขยะ กรุงเทพมหานคร / สำนักงานเขต ให้อุปกรณ์ เช่น ไม้กวาด ถังขยะ ให้ชุมชนที่อยู่ในซอยที่เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดไม่ค่อยกวาดให้กวาดมารวมกันที่

จุดใดจุดหนึ่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดมาเก็บต่อ แต่สำนักงานเขตไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งจะส่งเสริมกิจกรรมเหล่านี้ได้ กรุงเทพมหานคร / สำนักงานเขตต้องให้การยอมรับรับฟังความเห็นพิจารณาข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน เพื่อจะสร้างให้ชุมชนน่าอยู่ กรุงเทพฯ น่าเที่ยว ให้วัดเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน วัดเป็นศาสนสถานที่คนในชุมชนให้ความเคารพ และอยู่ร่วมกันในสังคมโดยอาศัยซึ่งกันและกัน ดังกระแสพระราชดำรัสที่ว่า “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน วัดประกอบด้วยปูชนียสถานและปูชนียบุคคล ที่ควรแก่การสักการบูชา พระในวัดในชุมชนสามารถร่วมแก้ปัญหา ทั้งการศึกษา และยาเสพติด ประสานความสามัคคีของคนในชุมชน และสามารถตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้จากคำถามที่ว่า ในชุมชนใครทำประโยชน์ให้แก่โครงการ/กิจกรรมใดบ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การศึกษา ปัญหายาเสพติดสุขภาพและสวัสดิการชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ผู้นำชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการเป็นผู้นำเพื่อช่วยเหลือสังคมที่ตนเองอยู่อาศัยให้มีความเจริญก้าวหน้า ต้องการพัฒนาและแก้ปัญหาให้กับชุมชน ถ้าผู้นำชุมชนสามารถแก้ปัญหาเบื้องต้นในชุมชน จะทำให้ปัญหาไม่ขยายผลออกไป ในแต่ละเดือนเขตจะเรียกประชุมผู้นำชุมชน เพื่อรายงานกิจกรรมต่าง ๆ และขอความร่วมมือจากชุมชน ชุมชนจะได้รับประโยชน์จากการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน เช่น การจัดลานกีฬาสำหรับชุมชน ผู้นำชุมชนได้สำรวจสถานที่รกร้าง วางเปล่าในชุมชน และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อหางบประมาณ มาจัดปรับปรุงสถานที่เพื่อให้เป็นลานกีฬาของคนในชุมชน ให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่แข็งแรง เกิดความสามัคคี มีสุขภาพที่แข็งแรง เช่นในเรื่องการจัดเจ้าหน้าที่หรือให้คนในชุมชน ร่วมกันจัดเวรยามรักษาเวรยามเฝ้าระวังป้องกันภัยยาเสพติด เป็นการลดภาระผู้ปกครอง ชุมชนปลอดภัย

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ร่วมกันประเมินผลกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และกิจกรรมไหนที่ต้องดำเนินการต่อ กิจกรรมใดที่ต้องส่งเสริมบ้าง ที่ผ่านมามีปัญหาอะไร จะแก้ไขแบบไหน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ได้แสดงออกถึงความต้องการของชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติ ในกิจกรรมความต่อนั้นๆ หลังดำเนินการก็ต้องประเมินความเป็นไปได้ว่าจะดำเนินการต่อหรือแก้ไขอย่างไร มีตัวช่วยหรือไม่ หากนับจากอดีตถึงปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเทศไทยยังประสบปัญหาในทางปฏิบัติ ทำให้กระบวนการ และผลลัพธ์ของ

การมีส่วนร่วมของประชาชนมักไม่ได้รับการยอมรับ ในการจะเข้ามามีส่วนช่วยสังคมให้เข้มแข็ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี ๒๕๕๐ ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วม

๓) จากการวิเคราะห์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ในด้านการศึกษา ปัญหายาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ดังนี้

ข้อ ๑ ที่ว่า หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ โดยการประชุมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

ข้อ ๒ ที่ว่า พร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ร่วมกันในการลงมติในแก้ปัญหาร่วมกัน หรือรับนโยบายพร้อม ๆ กัน

ข้อ ๓. ที่ว่า ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติไว้ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ โดยการกำหนดกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน กรุงเทพมหานครกับชุมชน

ข้อ ๔ ที่ว่า สักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย โดยการให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในชุมชน

ข้อ ๕. ที่ว่า บรรดากุลสตรีทั้งหลายให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหงผู้หญิง หรือผู้ชายในทางกฎหมายมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและออกความเห็น

ข้อ ๖. ที่ว่า สักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย การส่งเสริมผู้ที่มีความรู้ความสามารถในชุมชน

ข้อ ๗ ที่ว่า การอารักขา ค้ำครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช การให้ความคุ้มครองคนที่มีความสามารถและบุคคลสำคัญในชุมชน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ด้านการศึกษา ปัญหายาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ตามหลักการบริหารนิยธรรม เพื่อความไม่เสื่อมของชุมชน ดังนี้

ด้านการศึกษา

๑. การหมั่นประชุมกันเป็นประจำ เพื่อหาแนวทางการศึกษาของท้องถิ่น
๒. พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เพื่อสร้างโอกาสให้การศึกษาตอบสนองท้องถิ่น
๓. การออกกฎเกณฑ์ บัญญัติสิ่งที่ควรในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน ทุกคนเป็นเจ้าของปัญหา ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา

๔. สักการะ ผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชน เช่น พระ ผู้มีภูมิรู้ในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่น ครุวิชาชีพท้องถิ่น ร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

๕. ไม่ข่มขืนปกครอง ทุกคนมีความสำคัญ โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ และให้ความรู้กับทุกคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการศึกษาของท้องถิ่น

๖. สักการะปูชนียสถาน การร่วมกันบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น วัด โรงเรียน ในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน

๗. อารักขาคุ่มครองนักรบวช โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับพระ หรือ ผู้รู้ หรือผู้มีภูมิรู้ของชุมชน ให้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษา การแก้ปัญหายาเสพติด การดูแลและสุขภาพร่วมกันในชุมชน และร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม

ด้านปัญหายาเสพติด

๑. การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ในการหาสาเหตุและแจ้งเบาะแส เกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชน

๒. พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

๓. การออกกฎเกณฑ์ บัญญัติสิ่งที่ควรในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน ทุกคนเป็นเจ้าของปัญหา ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น ช่วยกันดูแลไม่ให้มีคนซื้อคนขายยาเสพติดในชุมชน

๔. สักการะผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชน เช่น พระ ผู้มีภูมิรู้ในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยให้พระ วัด เป็นสถานที่อบรม ผู้เริ่มติดยาเสพติด เบี่ยงเบนพฤติกรรม

๕. ไม่ข่มขืนปกครอง โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับทุกคนในชุมชนมีกฎเกณฑ์ร่วมกันในชุมชน เพื่อแก้ปัญหายาเสพติด อย่างสมัครใจ

๖. สักการะปูชนียสถาน การร่วมกันบำรุงพระพุทธศาสนาให้วัด โรงเรียน เป็นต้นแบบ ในชุมชน ให้ร่วมกันแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน

๗. อารักขาคุ่มครองนักรบวช โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับพระ หรือ ผู้รู้ ในชุมชนให้ร่วมในกิจกรรมการแก้ปัญหายาเสพติดของชุมชน

ด้านสุขภาพและสวัสดิการชุมชน

๑. การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ในการหาแนวทางแก้ปัญาสุขภาพและสวัสดิการของคนในชุมชน

๒. พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เพื่อหาแนวทางแก้ปัญาและส่งเสริมการดูแลสุขภาพและสวัสดิการ ร่วมกัน

๓. การออกกฎเกณฑ์ กติการ่วมกัน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ อาสาสมัครชุมชน ในการดูแลสุขภาพและสวัสดิการของคนในชุมชน

๔. สักการะผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชน เช่น พระ ผู้มีภูมิรู้ในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดูแลสุขภาพและสวัสดิการของคนในชุมชน ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ

๕. ไม่ข่มขืนปกครอง โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับทุกคนในชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการดูแลสุขภาพและสวัสดิการของคนในชุมชน

๖. สักการะปูชนียสถาน การร่วมกันบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น วัด โรงเรียน ในการส่งเสริมให้เป็นสถานที่เพื่อ ดูแลสุขภาพและสวัสดิการของคนในชุมชน

๗. อารักขาคุ่มครองน้กบวช โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับพระในการดูแลสุขภาพใจของคนในชุมชน หรือผู้ร่วมดูแลสุขภาพกายของคนในชุมชน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

๑. การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ในการหาแนวทางแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน

๒. พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เพื่อห้ามติ แนวทางแก้ปัญหาและส่งเสริมการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่

๓. การออกกฎเกณฑ์ กติการ่วมกัน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ อาสาสมัครชุมชน ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน

๔. สักการะผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชน เช่น พระ ผู้มีภูมิรู้ในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน

๕. ไม่ข่มขืนปกครอง โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับทุกคนในชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน

๖. สักการะปูชนียสถาน การร่วมกันบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น วัด โรงเรียน ในการส่งเสริมให้เป็นสถานที่เพื่อ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน

๗. อารักขาคุ่มครองน้กบวช โดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ กับพระในการดูแล อบรม ให้ความรู้ เกี่ยวกับคุณและโทษของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในชุมชน

สรุปได้เป็น ๓ ประเด็นดังนี้ ๑) ร่วมประชุม (Meeting) ๒) ร่วมเป็นคณะกรรมการ (Board) ๓) ร่วมรักษาผลประโยชน์ (Benefits)

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนมีในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตั้งแต่การตั้งชุมชนขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง ดังนั้นขึ้นมาแล้วก็ต้องบรรลุวัตถุประสงค์นั้น แต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเฉพาะที่เป็นโครงการที่ผู้นำชุมชนเป็นผู้เสนอ ส่วนใหญ่จะร่วมในการส่งส่งและเฝ้าระวัง ติดตาม ป้องกันเกี่ยวกับแก้ปัญหาเสียดินในชุมชน เพราะปัญหาดังกล่าวคนในพื้นที่จะรู้ดีกว่าใคร และผลประโยชน์ที่ได้ก็ตกกับลูกหลาน และปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษ ปัญหาการระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย ปัญหาการกำจัดขยะในชุมชน เป็นสิ่งที่สร้างแล้วเกิดเร็ว ดังนั้นจากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ว่า ถ้าไม่ดูแลเรื่องขยะในชุมชนเมื่อน้ำท่วมเกิดอะไรขึ้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นยังมีน้อย กรุงเทพมหานครและสำนักงานเขต ไม่ให้การยอมรับและไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ที่อาสาเข้ามาเป็นผู้นำก็เพื่อต้องการพัฒนาชุมชนและเห็นว่าตนเองสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ แต่หน่วยงานภาครัฐไม่สนใจที่จะสอบถามหรือขอข้อมูล ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของกับ **นางพาง บัญญักษ์** ได้วิจัยเรื่อง “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน” พบว่าผู้นำชุมชนทำหน้าที่ประสานงานเขตในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการแต่ละในชุมชนเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท และไม่มีค่าตอบแทนกรรมการ บทบาทมีจำกัดในการเสนอแนะแสดงความคิดเห็น การพัฒนากรุงเทพมหานครยังขาดกลไก การมีส่วนร่วมของประชาชนแต่ละชุมชนต้องมีการบริหารจัดการพัฒนาในรูปแบบของประชาคม (Civic Forum) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเขต ประชาชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ต่อตนเอง และพึงพอใจกับผลลัพธ์เฉพาะส่วนตน การแสดงความคิดเห็นเป็นเพียงพื้นฐาน และมองเพียงปัจจุบันไม่ไปถึงความจำเป็นในอนาคต ขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการส่งผลให้การพัฒนาเชิงรุกไม่เกิดขึ้น ด้านโครงสร้างตำแหน่งของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเพียงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และเขตไม่มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม^๑ ซึ่งสอดคล้องกับ **แผนพัฒนา**

^๑นางพาง บัญญักษ์, “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน”, **ดุษฎีนิพนธ์สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘๘-๑๙๒.

กรุงเทพมหานคร ๑๒ ปี ที่ได้ระบุข้อจำกัดในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายของการพัฒนา ได้แก่ การบริหารราชการของกรุงเทพมหานครยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่ดำเนินภารกิจในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ทำให้การพัฒนากรุงเทพมหานครก้าวไปอย่างขาดประสิทธิภาพและเอกภาพ^๒ และยังสอดคล้องกับ นกตล ปัทมะ อดีตสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้วิจัยเรื่อง “ทางออกกรุงเทพมหานครและแนวคิดใหม่เพื่อการบริหารและจัดการเมืองหลวง” โดยระบุถึงปัญหาการบริหาร และการจัดการกรุงเทพมหานคร ดังนี้ การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบปัจจุบัน เป็นอุปสรรคที่คนท้องถิ่นจะเสนอตัวเข้ามาแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเองโดยประชาชนในเขตต่าง ๆ ไม่สามารถสมัครเป็นผู้บริหารเขตได้ เนื่องจากผู้บริหารเขต หรือผู้อำนวยการเขต เป็นข้าราชการประจำของกรุงเทพมหานคร ในขณะที่สมาชิกสภาเขตที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาของผู้บริหารเขตเท่านั้น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับเขต ไม่สามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง และไม่มีโอกาสที่จะเข้าร่วม เสนอตัวเป็นผู้บริหารระดับเขตที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาของตนเองด้วยตนเองได้^๓ จะเห็นว่า หน่วยงานราชการกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขต ไม่ให้การยอมรับและส่งเสริมผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วม ขาดการประสานงานกับชุมชน หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่มีลงพื้นที่ตรวจสอบปัญหาหรือหาทางแก้ปัญหาให้ชุมชนอย่างจริง เมื่อมีนโยบายที่ต้องได้รับความร่วมมือจึงจะประสานงานไปยังผู้นำชุมชนเพื่อขอความร่วมมือ ในระยะที่ผ่านมาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ปัญหาที่พบเห็นได้อยู่เสมอคือ การตัดสินใจและการกำหนดนโยบายต่างๆ เป็นหน้าที่ของรัฐซึ่งยังไม่มีมีการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนและปฏิเสธการรับรู้ถึงสิทธิของประชาชนดังเช่นอารยประเทศจากกลไกดังกล่าวย่อมส่งผลให้กระบวนการการบริหารกลายเป็นอำนาจของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งการจำกัดและปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมดังที่กล่าวมาส่งผลให้รัฐต้องประสบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มากมาย อาทิ ปัญหาด้านความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับองค์กรของรัฐในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยสาเหตุแห่งปัญหาและความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้น เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่าประชาชนมิได้มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารประเทศ

๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนหรือชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด

^๒ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๑๒ ปี ระยะที่ ๒ (๒๕๕๖-๒๕๕๙), หน้าที่ ๕.

^๓ นกตล ปัทมะ, “ทางออกกรุงเทพมหานคร และแนวคิดใหม่เพื่อการบริหารและจัดการเมืองหลวง”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : เลมอนกรุ๊ป, ๒๕๕๔), หน้า ๒.

ติดในพื้นที่ ร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษ ปัญหาการระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย ปัญหาการกำจัดขยะในชุมชน ปัญหาสุขภาพและสวัสดิการของคนในชุมชน ผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขตขอมมา เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No genuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสียสละแรงงานนอกจากการแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็นประเภทที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และไม่แท้จริง มีโอกาสเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นที่เกี่ยวกับการวางโครงการและการดำเนินการตามโครงการแต่การตัดสินใจยังเป็นของส่วนราชการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **จินตนา สุจิตานนท์** ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาและการพัฒนาชุมชน” ที่ว่าการมีโอกาเสนอความเห็น เป็นการมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจาก เป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ การมีส่วนร่วมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจแต่เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการปฏิบัติการ (Implementation) ด้วย เช่น ในการจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น การตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนาด้วยซึ่งจะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติการ แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วยเหมือนกัน กล่าวคือผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติการ และผลประโยชน์จะมาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผล ซึ่งต่างก็ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้นนั่นเองนอกจากนี้ยังมีผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย^๔ และยังสอดคล้องกับ

^๔จินตนา สุจิตานนท์, การศึกษาและการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๔), หน้า ๔๘-๔๙.

งานวิจัยของ **นางพาง บุญปักษ์** ได้วิจัยเรื่อง “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน” พบว่า ด้านการแก้ปัญหาและตัดสินใจ พบว่า ประชาชนเข้าใจว่ามีแต่ภาครัฐเท่านั้นที่เป็นฝ่ายแก้ปัญหา รวมทั้งประชาชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาสังคม ประชาชนบางส่วนใช้เวทีการประชุมและใช้สื่อต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ทั้งนี้ เป็นเพราะไม่มีคณะกรรมการร่วมระหว่างประชาชนกับเขต ซึ่งประชาชนก็พร้อมที่จะเข้ามาแก้ปัญหา ทั้งนี้ จากการที่กฎหมายได้กำหนดบทบาทของท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาในสาระมาตรา ๔๑ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ที่ระบุไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น เช่น เขตสัมพันธวงศ์ มีแบบเรียนภาษาจีน^๕ ทั้งนี้ **วิชิต นันทสุวรรณ และจ่านงค์ แรกพินิจ** ได้นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้ รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองการจัดการศึกษาในลักษณะนี้ เกิดจากความสามารถและความต้องการของคนในชุมชน ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่มีการจำกัดของระยะเวลา สถานที่ เพศ และอายุ เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยที่แท้จริง ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางนี้ ต้องอาศัยองค์ประกอบ ๓ อย่างที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ และทรัพยากร^๖

๒) **ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ** พบว่า ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า กรุงเทพมหานคร ต้องประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมในการปฏิบัติการเพื่อจะได้รับผิตชอบกับผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง แต่หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร/เขต ยังขาดการประสานความร่วมมือจากชุมชน ผู้นำชุมชนต้องการให้หน่วยงานราชการเข้าพื้นที่พบปะประชาชน ในการที่จะแก้ปัญหาให้กับชุมชน เพราะเขตไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ที่จะประสานงานกับชุมชนอย่างแท้จริง จากปัญหาที่ผ่านมาผู้นำชุมชนจะมีปัญหาในการของบประมาณในการประกอบกิจกรรมในชุมชน ต้องไปติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถหาทุนมาร่วมในกิจกรรมของชุมชนเอง เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่ระดมทรัพยากรในด้านต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาชุมชนผู้นำชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดร.ทวีศิลป์ กุลนาคดล** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมี

^๕นางพาง บุญปักษ์, “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน”, **ดัชนีนิพนธ์สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ**, อ้างแล้ว, หน้า ๑๘๘-๑๙๒.

^๖วิชิต นันทสุวรรณ และจ่านงค์ แรกพินิจ, “บทบาทของชุมชนกับการศึกษา”, **รายงานการวิจัย**, เสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๑), หน้า ๒๑-๒๙.

ส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการบูรณาการสู่การวางแผนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า สภากรรมการบริหารที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง^๗ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ **ยุวัฒน์ วุฒิเมธี** ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตน^๘ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นงพงา บุญปักษ์** ได้วิจัยเรื่อง “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน” พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนมีความเห็นว่าเป็นภารกิจของเขต ไม่คุ้มและเสียเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมซ้ำซากเหมือนเดิม ประชาชนต้องการผลลัพธ์ ด้านผลประโยชน์ให้ปรากฏเท่านั้น^๙ ซึ่ง **ชัยพร พาณิขัตตรา** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบทต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ กรณีศึกษา หมู่บ้านหลุก ตำบลเมืองสง่า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน” ในการรับรู้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ทั้ง ๕ มิติ คือ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมประเมินผลในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามหลักของ J. Lofland ใน ๖ ด้าน (การกระทำ มีกิจกรรม มีแบบแผน มีความสัมพันธ์ในกลุ่ม มีส่วนร่วม มีสถานภาพทางสังคม) และนำยุทธวิธีการเปลี่ยนแปลงมา ๑ ลักษณะ คือ Persuasive Strategy (โดยการโน้มน้าวจิตใจ ชี้ผิดถูก และสร้างค่านิยมที่ดีใหม่) พร้อมกับเทคนิค F.S.C. (Future Search Conference) มาดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยการฝึกอบรม^{๑๐} กรุงเทพมหานครให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมการเฝ้าระวัง ติดตาม และแก้ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ประสานงานกับชุมชนในการส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพและสวัสดิการชุมชน ร่วมกับกรุงเทพมหานคร ประสานงานกับชุมชนในกิจกรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ร่วมกับกรุงเทพมหานคร เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับบริการและเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น โดยการเพิ่มและพัฒนาแหล่ง

^๗ ทวีศิลป์ กุลนาคาล, ดร., “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการบูรณาการสู่การวางแผนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๐), หน้า ก-ข.

^๘ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๒๕.

^๙ นงพงา บุญปักษ์, “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน”, **ดัชนีพันธะสาขาการบริหารจัดการภาครัฐ**, อ้างแล้ว, หน้า ๑๘๘-๑๙๒.

^{๑๐} ชัยพร พาณิขัตตรา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบทต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ กรณีศึกษา หมู่บ้านหลุก ตำบลเมืองสง่า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน”, **ดัชนีพันธะศิลปศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๓), หน้า ก-ข.

การเรียนรู้ให้มีความทันสมัย ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครมากขึ้น ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมการอ่านที่หลากหลาย สร้างวัฒนธรรมรักการอ่านในสังคมไทย ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านบริการแหล่งการเรียนรู้และพัฒนาการบริหารจัดการการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลักดันให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่านและการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ทุกชุมชน เป็นการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ก่อให้เกิดความมั่นคง สามารถดำรงชีวิตและทำมาหากินได้อย่างปกติสุข โดยเน้นบทบาทครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญและมีระบบส่งต่อเข้าสู่บริการของภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ต่อตนเอง และพึงพอใจกับผลลัพธ์เฉพาะส่วนตน กรณีการตั้งชุมชนแต่ละชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง จึงรวมตัวกันเพื่อสิ่งนั้น เช่น ชุมชนต้นมะพลับ ต้องการความปลอดภัยของคนในชุมชน ซึ่งเดิมมีขโมยมาก จึงต้องการที่วิเวจรูปปิด จึงรวมกลุ่มกันและดำเนินการติดต่อสำนักงานเขตเมื่อเรียบร้อยจึงถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของชุมชน หรือการที่ผู้นำชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของเขต เช่น การเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชนประโยชน์จากการแก้ปัญหาเสพติดทำให้ชุมชนเข้มแข็งและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิการในชุมชน ทำให้ทุกคนมีสุขภาพที่แข็งแรงและชุมชนเกิดการช่วยเหลือกัน เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เห็นผลชัดเจน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ทำให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมได้ การมีส่วนร่วมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุด เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง ไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ และต้องมีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้เสียเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์** มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involvement) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องก่อให้เกิดความผูกพัน (Commitment) กับภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม จึงนับได้ว่าการมีส่วนร่วมจึงก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน^{๑๑} องค์การอนามัยโลก (WHO and UNICEF) ได้เสนอกระบวนการ

^{๑๑}เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, “การบริหารและการจัดการศึกษาไทย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑), หน้า ๓๒.

มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้^{๑๒}

๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ในการร่วมประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า การประเมินผลเป็นการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการติดตามกิจกรรมนั้น ๆ จะรู้สึกผูกพันกับกิจกรรมของชุมชนหรืออาจจะเป็นกิจกรรมที่ตนเองเคยมีส่วนร่วมในการเสนอ เพราะตั้งแต่เริ่มนำเสนอโครงการ จนกระทั่งได้ร่วมประเมินทำให้ศึกษาข้อสังเกตแต่ละครั้งที่ประเมินทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องผลที่ออกมาเป็นเช่นไร เกิดอะไรขึ้น ดังนั้นประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา หากประชาชนมีจิตสำนึก ซึ่งมีทั้งจิตอาสา และกายอาสา ในการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ จะช่วยให้การแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชนมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้อง นโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรับทราบข้อมูลและอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยปรับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับในการกระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยในส่วนของประชาชน และสร้างจิตสำนึก จิตอาสา ให้ประชาชนเป็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยให้ผู้ก่อเหตุใช้ค่าเสียหาย เป็นมาตรการบังคับใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้กับชุมชนในการติดตามควบคุมสถานการณ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้สถาบันศาสนาเป็นแกนหลักในการหล่อหลอมจิตใจ ยึดหลักธรรมในการใช้ชีวิตประจำวันและดำรงความเป็นชุมชน สร้างความเข้มแข็งชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่มากก่อให้เกิดประโยชน์ โดยการประสานความสัมพันธ์ของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสจากภาวะให้เป็นพลังหนุนเสริมการพัฒนา ซึ่งถ้าหากว่าสามารถพัฒนาส่วนนี้ได้ก็จะเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมรับผิดชอบของคนในชุมชน ซึ่ง **นางพางา บุญปักษ์** ได้วิจัยเรื่อง “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน” พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ประชาชนมีความเห็นว่าเป็นภารกิจของเขต ไม่คุ้มและเสียเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ช้าช้าเหมือนเดิม ประชาชนต้องการผลลัพธ์ ด้านผลประโยชน์ให้ปรากฏเท่านั้น การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สร้างความรู้ความเข้าใจจะต้องขอความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ทั้งนี้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้พยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจากระดับบนลงล่าง (Top-down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom-up) แนวทางดังกล่าวสอดคล้อง

^{๑๒}WHO and UNICEF, Report of The International Conference on Primary Health Care, (NewYork : N.P.Press), p. 41.

กับแนวคิดของ โอคเลย์ (Oakley) ได้กล่าวว่า แนวทางจากระดับล่างขึ้นบนนี้ เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหาย (Missing ingredient) ในกระบวนการพัฒนาของประเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ต้องสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมนั้นอย่างเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพฯ เพื่อสนองนโยบายแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ในการสร้าง “มหานครแห่งความปลอดภัย” และได้จัดทำแผน “กรุงเทพฯ ปลอดภัย ไร้ยาเสพติด หรือ Bangkok Clear” โดยมีเป้าหมาย ๓ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ชุมชน โรงเรียน และสถานประกอบการ โดยมอบนโยบายให้ผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ ๕๐ เขต ประธานชุมชน และเจ้าของสถานประกอบการ ร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ตและเจ้าของหอพัก เพื่อร่วมกันเป็นเครือข่ายในการแจ้งเบาะแส การป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งมั่วสุม เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งความปลอดภัยและปลอดจากยาเสพติดอย่างแท้จริง แต่นโยบายเหล่านี้ไม่ได้ถึงชุมชนจริง บางเขตก็เอาใจใส่ดูแลจริง เช่น เขตบางซื่อ ทุกคนช่วยกันไม่ให้ที่พักคนขาย ช่วยแก้ปัญหาคนติดยา ผู้นำเข้มแข็ง จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตตามนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ กรุงเทพมหานคร ได้ตั้งเป้าหมายว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จอย่างเร่งด่วนภายใน ๑๕ เดือน จะต้องมีการชุมชนต้นแบบ ๕๐ ชุมชน สถานประกอบการต้นแบบ ๕๐ แห่ง อาสาสมัครชุมชนเฝ้าระวังภัยและยาเสพติด ๑๒,๐๐๐ คน และโรงเรียนในสังกัด กทม. ๔๓๘ แห่ง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกต้อง พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมมือต่อต้านยาเสพติด จะสำเร็จได้ต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีความรู้ และมีความเสียสละเพื่อชุมชน ชุมชนเป็นสุข มีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชน มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตภายใต้ศักยภาพของทรัพยากรและวิถีวัฒนธรรมที่ดำรงในชุมชน มีการบริหารจัดการที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่การลดปัญหาสังคม และไม่สร้างปัญหาใหม่

การแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมที่ผ่านมาของกรุงเทพมหานครภายใต้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๓) เพื่อมุ่งสู่ “กรุงเทพฯ มหานครแห่งความน่าอยู่อย่างยั่งยืน” โดยในส่วนของการพัฒนาสู่มหานครแห่งสิ่งแวดล้อม (Striving for Green Bangkok) ได้ดำเนินการตาม ๒ แนวทาง ได้แก่ การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน บนฐาน ยั่งยืน เท่าเทียม โปร่งใส (Green) และการสร้างสิ่งแวดล้อมเมืองที่สวยงาม สังคมที่ปลอดภัย น่าอยู่ เข้มแข็งมีความสุข (Good life) ด้วยการผลักดันให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน และหน่วยกิจกรรมทางธุรกิจและการบริการ โดยในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมาภายใต้ แผนบริหารราชการ

กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักสิ่งแวดล้อมได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนและนักเรียน รวมถึงร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการรณรงค์ให้เกิดการปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมของสังคมเมืองให้มุ่งรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ในขณะที่สำนักการระบายน้ำ สำนักผังเมือง สำนักการโยธา สำนักการจราจรและขนส่ง และสำนักงานเขตต่าง ผลักดันภารกิจเฉพาะด้านในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่ดีของเมืองให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ กรุงเทพมหานครยังคงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในการรักษาสีเขียวของเมือง เนื่องจากกฎหมายสำคัญยังไม่มีผลบังคับใช้/ยังไม่ได้นำมาใช้อย่างจริงจัง เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย จึงยังต้องพิจารณากำหนดแนวทางที่เหมาะสม เพื่อเร่งรัดให้กรุงเทพมหานคร มีเครื่องมือสำคัญในการควบคุม กำกับในการรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีของเมืองต่อไป

วิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมผู้นำชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร เพื่อความเจริญและการไม่เสื่อมของชุมชน ส่งเสริมโดยวิธีการให้ร่วมประชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการ และรักษามูลประโยชน์ของชุมชน โดยการให้การยอมรับ ให้ความสำคัญ ให้โอกาส และให้ความรู้ แก่ผู้นำชุมชนและทุกคนในชุมชน ตามวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบ MBB. Model

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” สถานการณ์ภายในที่เป็นข้อจำกัดในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายของการพัฒนา ได้แก่ การบริหารราชการของกรุงเทพมหานครยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่ดำเนินภารกิจในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ทำให้การพัฒนากรุงเทพมหานครก้าวไปอย่างขาดประสิทธิภาพและเอกภาพ ประกอบกับภายในองค์กรยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ขาดระบบการจัดเก็บและจัดการข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้โดยสะดวก การประเมินผลการปฏิบัติราชการยังขาดความชัดเจน ตลอดจนมีข่าวเรื่องทุจริตคอร์รัปชันเป็นต้น อย่างไรก็ตามกรุงเทพมหานคร มีจุดเด่นของการเป็นองค์กรราชการขนาดใหญ่ที่มีบุคลากร และงบประมาณจำนวนมาก รวมทั้งมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ดังนั้น กรุงเทพมหานคร จึงกำหนดแนวทางในการบริหารและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดังนี้ สร้างเครือข่ายของกลุ่มประชาชน ครอบครัว ชุมชน หรือองค์กรต่างๆ รวมทั้งให้การดูแลผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของ

ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันฉันพี่น้องและเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจและนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเป็น พลเมือง รวมทั้งมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมมากขึ้น

๑) กรุงเทพมหานคร ควรมีการสัมมนาใหญ่ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน เช่น ปีละครั้ง

๒) กรุงเทพมหานคร ควรมีนโยบายเพิ่มเบี้ยประชุมของผู้นำชุมชน เพราะผู้นำชุมชนไม่มีเงินเดือน มีเบี้ยประชุมครั้งละ ๔๐๐ บาท

๓) ควรมีนโยบายให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมประชุมกับสำนักงานเขต เพื่อจะได้นำเสนอปัญหา ระหว่างผู้นำชุมชนกับเขต ผู้นำชุมชนจะได้รู้ว่าปัญหาความล่าช้าในการเบิกจ่าย และเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานเขตจะได้รู้ปัญหาของผู้นำชุมชนด้วย พร้อม ๆ กันทุกฝ่าย

๔) กรุงเทพมหานคร ควรเพิ่มค่ากิจกรรมของชุมชนตามความเหมาะสม ถ้าหากผู้นำชุมชน สามารถเขียนแผนงานเพื่อพัฒนาชุมชน ก็ให้สามารถดำเนินการขอพิจารณางบประมาณได้ ซึ่งจากเดิม ชุมชนละ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ถ้าเดือนไหนไม่มีเบิกก็ตัดงบประมาณส่วนนี้ไปเลย

๕) สำนักงานเขต ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนล่วงหน้าของกิจกรรมที่มีทุกปี เพื่อ นำเสนอเข้าร่วมกับแผนพัฒนาของเขต เพื่อเสนอไว้ในแผนงบประมาณของเขต และนำเสนอเข้า แผนพัฒนาของกรุงเทพมหานครต่อไป

๖) กรุงเทพมหานคร ควรมีเงินกองทุนชุมชนให้คณะกรรมการและชุมชนร่วมกันเป็นผู้รับผิดชอบ โดยต้องมีการรายงานความก้าวหน้าทุก ๖ เดือน หรือปีละครั้ง หรือสำนักงานเขตส่ง เจ้าหน้าที่เข้าตรวจ

๗) กรุงเทพมหานคร มีนโยบายเปิด Website ชุมชน ให้ชุมชนมีการเปิดรับข้อมูลจากเขต แลกเปลี่ยนข้อมูลของชุมชนอื่น

๘) กรุงเทพมหานคร มีนโยบายจัดระบบสื่อสารออนไลน์ให้กับผู้นำชุมชน ชุมชนละเครื่อง พร้อมเบอร์ฟรี เช่นเดียวกับการติดตั้งกล้องวงจรปิดของแต่ละชุมชน มีกำหนดระยะเวลาการใช้งาน เช่น ๕ ปี ต่อ ๑ เครื่อง ระหว่างนั้นถ้าตรวจสอบว่าเป็นความเสียหายที่เกิดจากการใช้งานผิดประเภทผู้นำชุมชนต้อง รับผิดชอบ

๙) สำนักงานเขต จัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการสื่อสาร หรือการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อการสื่อสารระหว่างกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต สถานีตำรวจ หรือระหว่างชุมชนด้วยกัน

๑๐) กรุงเทพมหานคร ควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อให้ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนสามารถจัดทำโครงการของชุมชน เพื่อเสนอของบประมาณจาก กรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานอื่นได้

๑๑) กรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการนำจับซึ่งเดิมเป็นของตำรวจ ก็มาเป็นผู้ชี้เบาะแสส่วนหนึ่ง และเข้าชุมชนส่วนหนึ่ง สำหรับการพัฒนาชุมชน เช่น ให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส หรือขอความเห็นจากที่ประชุมของชุมชนก็ได้

๑๒) กรุงเทพมหานคร ให้ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน โดยชี้แนะให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ให้ผู้นำชุมชนแจ้งความประสงค์

๑๓) จัดตั้งห้องสภากาแฟ สำหรับผู้นำชุมชนทุกสำนักงานเขต เพื่อให้ผู้นำชุมชนที่มีเวลาสามารถร่วมปรึกษาหารือกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเขตกับผู้นำชุมชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงานดังนี้

ด้านการศึกษา

๑) กรุงเทพมหานคร ต้องประสานกับโรงเรียน ในการให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน และร่วมประชุมปีละ ๒ ครั้ง หรือมากกว่านั้น ตามเหตุผลความจำเป็น

๒) กรุงเทพมหานครมีนโยบายให้ ผู้นำชุมชนเข้าร่วมประชุมกับฝ่ายต่าง ๆ ของสำนักงานเขต เดือนละครั้ง เพื่อให้โอกาสได้รายงานปัญหา นำเสนอความต้องการ และข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม

ด้านปัญหายาเสพติด

๑) กรุงเทพมหานคร ต้องประสานกับสถานีตำรวจในพื้นที่ ในการสร้างความร่วมมือเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชน

๒) กรุงเทพมหานคร ควรมีมาตรการให้ความคุ้มครองคณะทำงานของชุมชนที่มีความเสี่ยงในการเฝ้าระวังและชี้เบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด

๓) กรุงเทพมหานคร ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ความรู้แก่ชุมชน ในการสังเกตพฤติกรรมบุตรหลาน และเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชน

๔) สำนักงานเขต สาธารณะสุขชุมชน ร่วมกับผู้นำชุมชน ในการส่งผู้ติดยาเข้ารับการบำบัด

ด้านสุขภาพและสวัสดิการสังคม

๑) กรุงเทพมหานคร ให้ผู้นำชุมชนจัดทำสถิติและรายงานเกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนพิการ ในชุมชน

๒) กรุงเทพมหานครส่งเสริมให้ชุมชนมีอาสาสมัครในชุมชน (อสช.) เพื่อดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน เช่น การตรวจวัดความดันให้แก่ผู้สูงอายุ หรือตรวจสุขภาพเบื้องต้นแก่ผู้ด้อยโอกาส คนพิการในชุมชน เดือนละครั้ง

๓) กรุงเทพมหานคร ส่งเสริมให้คณะกรรมการสุขภาพของทุกชุมชน เข้ารับการอบรม ให้ความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

๔) กรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการนำจับซึ่งเดิมเป็นของตำรวจ ก็มาเป็นผู้ชี้เบาะแสส่วนหนึ่ง และเข้าชุมชนส่วนหนึ่ง สำหรับการพัฒนาชุมชน เช่น ให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส หรือขอความเห็นจากที่ประชุมของชุมชนก็ได้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

๑) กรุงเทพมหานคร ให้ผู้นำชุมชนเป็นคณะกรรมการเฝ้ารักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน

๒) กรุงเทพมหานคร ให้ผู้นำชุมชนเป็นคณะร่วมสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน และในแต่ละเดือนจะต้องมีการรายงานผลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชน มีปัญหาหรือไม่จะให้หน่วยงานใดเข้าไปแก้ไขอย่าง เช่น ขยะมูลฝอยในชุมชน ที่รกร้าง

๓) สำนักงานเขตประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ร่วมกับการให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

๔) จัดโครงการประกวดชุมชนดีเด่น ด้านสิ่งแวดล้อมและการรักษาความสะอาดในชุมชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในชุมชน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงวิชาการดังนี้

๑. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

๒. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “อิทธิพลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน”

๓. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “แนวนโยบายและข้อกำหนดของกรุงเทพมหานครต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น”

๔. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “วิเคราะห์นโยบายของกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน”

๕. ควรวิจัยเกี่ยวกับ “บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกรุงเทพมหานคร”